

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан ФЕУ

Андрій КОЦУР

« 30 » _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 30 » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

“Інституціональна економіка II”

ступінь вищої освіти – магістр

галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність – 051 Економіка

освітньо-наукова програма – “Аналітична економіка”

Кафедра економіки та економічної теорії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	I	I	32	14	5	6	93	150	I

30.08.2024
[Signature]

Тернопіль – ЗУНУ

2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка, затвердженої Вченою Радою ЗУНУ, протокол №11 від 26 червня 2024 р.

Робочу програму склала: доцент кафедри економіки та економічної теорії, канд. екон. наук, доцент Оксана ШИМАНСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та економічної теорії, протокол №1 від 28 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри, д-р екон. наук, професор

 Віктор КОЗІЮК

Розглянуто і схвалено на засіданні групи забезпечення спеціальності «Економіка», протокол №2 від 30 серпня 2024 року.

Голова групи забезпечення спеціальності,
д-р екон. наук, професор

 Віктор КОЗІЮК

Гарант ОНП «Аналітична економіка»,
д-р екон. наук, професор

 Віктор КОЗІЮК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Інституціональна економіка II»

1. Опис дисципліни «Інституціональна економіка II»

Дисципліна «Інституціональна економіка II»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Навчальна дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 051 Економіка	Рік підготовки: <i>денна – I</i> Семестр: <i>денна – I</i>
Кількість змістових модулів – 1	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>денна – 32 год.</i> Практичні заняття: <i>денна – 14 год.</i>
Загальна кількість годин – 150 год.		Самостійна робота: <i>денна – 93 год.</i> Тренінг: <i>Денна – 6 год.</i> Індивідуальна робота: <i>денна – 5 год.</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Інституціональна економіка II»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Інституціональна економіка II» є розширення уявлень і понятійного апарату студентів стосовно інституціональної економічної теорії в контексті виявлення практичних способів її реалізації в діяльності інститутів, обґрунтування сучасних процесів інституціоналізації в суспільстві, методологічних принципів, закономірностей, методик моделювання інституціональних змін задля забезпечення належного професійного рівня магістрів з відповідними аналітичними здібностями.

Переваги вивчення дисципліни полягають у набутті аналітичних навичок дослідження економічних процесів через призму функціонування інститутів, і на цій основі, вмінні обґрунтовувати необхідні напрями інституційних перетворень, зокрема в Україні.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення дисципліни полягає в одержанні студентами системних теоретичних знань та практичних навичок в галузі інституціональної економіки під час лекцій, практичних занять, консультацій, самостійної та індивідуальної роботи під керівництвом викладача.

У процесі вивчення курсу студенти повинні засвоїти сучасні концепції й моделі інституціональної економіки, нові методологічні підходи та принципи інституціонального аналізу, виробити вміння аналізувати поведінку інститутів та робити адекватні практичні висновки.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Засвоєння знань за програмами єдиного вступного іспиту (ЄВІ) та єдиного фахового вступного випробування зі спеціальності (ЄФВВ).

2.5. Результати навчання:

ПРН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

3. Програма навчальної дисципліни «Інституціональна економіка II»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи інституціональних змін. Інституціональна політика та її проектування.

Тема 1. Інституціональна теорія економічного зростання.

Трактування «точки зростання» в інституціональній теорії та її відповідність сучасним світовим та українським реаліям. «Драйвери зростання» та їх значення для трансформації економіки. Специфіка розвитку політичних інститутів в контексті пошуку «точок економічного зростання».

Інституціональна теорія економічного зростання та технологічний детермінізм. Нео-Шумпетерівські перспективи та національні інноваційні системи. Теорія інституційних змін.

Література: 2, 3, 10, 11.

Тема 2. Інституціональні аспекти загальної рівноваги та економічної ефективності.

Взаємозв'язок ринків в економіці: «ефект зворотного зв'язку», система рівнянь загальної рівноваги. Ефективність обміну. Вигоди від торгівлі. Крива контрактів в моделі Еджуорта. Границя можливих корисностей (споживчих можливостей). Ефективність і справедливість. Інститути та алокація ефективності. Інституціональні детермінанти ефективних ринків. Інституціональна теорія та гіпотеза ефективного ринку.

Теорія пошуку ренти та рентозорієнтована поведінка. Інституціональні аспекти лоббізму, логроллінгу та корупції. Проблема інституційних викривлень в поведінці публічних інститутів.

Література: 1, 4, 5, 9-11.

Тема 3. Інституціональна трансформація.

Причини і механізми інституціональних змін. Фактори, що визначають напрями інституційних змін. Класифікації інституційних змін.

Ефективнісна теорія інституційних змін. Теорія політичного ринку як джерело інституційних змін. Теорія індукованих інституційних змін. Розподільча теорія інституційних змін.

Інституційні перетворення української політики: причини і сутність. Інституційні проблеми українських реформ. Економічні інститути і політична влада. Управлінська невизначеність. Інституційне середовище сучасної України та низька якість роботи інститутів.

Література: 1-5, 9-11.

Тема 4. Теорія інституціонального розпаду. Підходи до аналізу ефективності інститутів.

Сучасний неоінституціоналізм та теорія інституціонального розпаду. Соціальна природа інститутів. Інституціональні виключення.

Історична обумовленість інституціонального розвитку. Проблема ефективності «експорту-імпорту» економічних та соціальних інститутів, адаптація економіки і суспільства до не властивих їм інститутів. Моделі

відбору «ефективних» інститутів. Поява інституціональних пасток на мікро- і макрорівнях, як наслідок трансформації інститутів.

Неформальна інституціоналізація як наслідок неузгодженості формальних та неформальних правил. Наслідки неформальної інституціоналізації і шляхи її подолання.

Література: 3, 6, 8-11.

Тема 5. Інституційна динаміка та інституціональна політика.

Інституційні зміни як умова і результат соціально-економічного розвитку. Джерела і механізми зміни інститутів. Закономірності інституційних змін. Дискретність в інституційному розвитку. Витрати і вигоди в процесі інституціональних змін.

Системоутворюючий інститут. Перехідні інститути. Інші види інститутів (формальні і неформальні, політичні і економічні, системоутворюючі та другорядні тощо). Інституціональна рівновага і еволюція інститутів. Витрати інституційної трансакції. Інституційний трансферт. Трансформаційні витрати. Критерії необхідності інституційних змін: кількісні та якісні параметри. Рентні доходи в процесі трансформації. Трансформаційні пастки.

Роль інституційного планування в трансформаційних процесах. Інституційна матриця. Роль і значення метайнституту в процесі регулювання перехідних процесів.

Умови та методи аналізу формування ефективного інституційного середовища. Природно-ресурсна детермінованість, технологічна складова і крива «інституційної спроможності».

Література: 2, 4, 6-11.

Тема 6. Проблеми визначення «профілю» інститутів.

Інституційне проектування. Сучасні поведінкові трактування моделі людини, як головного «продукту» і «детермінанти» еволюції інститутів. Теорема Познера. Перешкоди при проектуванні інститутів: трансакційні витрати, обмежена раціональність, опортуністична поведінка.

Методи діагностики інститутів (Worldwide Governance Indicators, Doing Business index, Transformation Index, Corruption Perception Index, Index of Economic Freedom, Nation in Transit, Democracy Index). PEST аналіз, як альтернативний метод діагностики інститутів.

«Архітектура» інституціонального розвитку. Інституціональний формат аналізу інституційних викривлень в поведінці публічних інститутів. Реформи як основний метод проектування інститутів.

Економічна політика як результат визначення «профілю» інститутів. Державна політика і концепція «другого найкращого».

Література: 1, 2, 8, 9, 11.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Інституціональна економіка II»

Модулі та контрольні заходи	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг	СРС	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи інституціональних змін. Інституціональна політика та її проектування						
Тема 1. Інституціональна теорія економічного зростання.	4	2	5	6	15	Усне опитування, тести
Тема 2. Інституціональні аспекти загальної рівноваги та економічної ефективності.	4	2			15	Усне опитування, тести, кейси
Тема 3. Інституціональна трансформація.	6	2			15	Усне опитування, практичні завдання
Тема 4. Теорія інституціонального розпаду. Підходи до аналізу ефективності інститутів.	6	2			16	Усне опитування, тести
Тема 5. Інституційна динаміка та інституціональна політика.	6	2			16	Усне опитування, тести, кейси
Тема 6. Проблеми визначення «профілю» інститутів.	6	4			16	
Разом	32	14			5	6

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття №1

Тема 1. Інституційна теорія економічного зростання

Мета: з'ясування суті інституціональної теорії економічного зростання.

Питання для обговорення:

1. «Точка зростання» в інституціональній теорії та її відповідність сучасним світовим та українським реаліям. «Драйвери зростання» та їх значення для трансформації економіки.
2. Специфіка розвитку політичних інститутів в контексті пошуку «точок економічного зростання».

3. Інституціональна теорія економічного зростання та технологічний детермінізм. Нео-Шумпетерські перспективи та національні інноваційні системи.

4. Теорія інституційних змін.

Література: 2, 3, 10, 11.

Практичне заняття №2

Тема 2. Інституціональні аспекти загальної рівноваги та економічної ефективності.

Мета: усвідомлення сутності загальної рівноваги в контексті забезпечення ефективності інституційної системи.

Питання для обговорення:

1. Взаємозв'язок ринків в економіці: «ефект зворотного зв'язку», система рівнянь загальної рівноваги.

2. Ефективність обміну. Вигоди торгівлі. Крива контрактів в моделі Еджуорт. Границя можливих корисностей (споживчих можливостей). Ефективність і справедливість.

3. Інститути та алокація ефективності. Інституціональні детермінанти ефективних ринків. Інституціональна теорія та гіпотеза ефективного ринку.

4. Теорія пошуку ренти та рентозорієнтована поведінка. Інституціональні аспекти лоббізму, логролінгу та корупції. Проблема інституційних викривлень в поведінці публічних інститутів.

Література: 1, 4, 5, 9-11.

Практичне заняття №3

Тема 3. Інституційна трансформація

Мета: виявлення суті, причин та механізмів інституційних змін та їх значення для ефективності інституційної системи.

Питання для обговорення:

1. Причини і механізми інституціональних змін. Фактори, що визначають напрями інституційних змін. Класифікації інституційних змін.

2. Ефективна теорія інституційних змін. Теорія політичного ринку як джерело інституційних змін. Теорія індукованих інституційних змін. Розподільча теорія інституційних змін.

3. Інституційні перетворення української політики: причини і сутність. Інституційні проблеми українських реформ. Економічні інститути і політична влада. Управлінська невизначеність. Інституційне середовище сучасної України та низька якість роботи інститутів.

Література: 1-5, 9-11.

Практичне заняття №4

Тема 4. Теорія інституціонального розпаду. Підходи до аналізу ефективності інститутів.

Мета: з'ясування основ теорії інституційного розпаду.

Питання для обговорення:

1. Сучасний неоінституціоналізм та теорія інституціонального розпаду. Соціальна природа інститутів. Інституціональні виключення.
 2. Історична обумовленість інституційного розвитку.
 3. Проблема ефективності «експорту-імпорту» соціальних і економічних інститутів, адаптація економіки і суспільства до не властивих їм інститутів.
 4. Поява інституціональних пасток на мікро- і макрорівнях, як наслідок трансформації інститутів.
 5. Неформальна інституціоналізація як наслідок неузгодженості формальних та неформальних правил. Наслідки неформальної інституціоналізації і шляхи її подолання.
- Література: 3, 6, 8-11.

Практичне заняття №5

Тема 5. Інституційна динаміка та інституціональна політика

Мета: опанування суті інституційної динаміки та чинників впливу на неї траєкторії попереднього розвитку; обґрунтування ефективної інституціональної політики.

Питання для обговорення:

1. Інституційні зміни як умова і результат соціально-економічного розвитку. Джерела і механізми зміни інститутів. Закономірності інституційних змін. Дискретність в інституційному розвитку. Витрати і вигоди в процесі інституціональних змін.
 2. Системоутворюючий інститут. Перехідні інститути. Інші види інститутів (формальні і неформальні, політичні і економічні, системоутворюючі та другорядні тощо).
 3. Інституційна рівновага і еволюція інститутів. Витрати інституційної трансакції. Інституційний трансферт. Трансформаційні витрати. Критерії необхідності інституційних змін: кількісні та якісні параметри. Рентні доходи в процесі трансформації. Трансформаційні пастки.
 4. Роль інституційного планування в трансформаційних процесах. Інституційна матриця. Роль і значення метаінституту в процесі регулювання перехідних процесів.
 5. Умови та методи аналізу формування ефективного інституційного середовища. Природно-ресурсна детермінованість, технологічна складова і крива «інституційної спроможності».
- Література: 2, 4, 6-11.

Практичне заняття №6, 7

Тема 6. Проблеми визначення «профілю» інститутів.

Мета: опанування методикою визначення «профілю» інститутів та вмінням аналізувати перебіг сучасних реформ

Питання для обговорення:

1. Інституційне проектування.
1. Методи діагностики інститутів (Worldwide Governance Indicators, Doing Business index, Transformation Index, Corruption Perception Index, Index of

Economic Freedom, Nation in Transit, Democracy Index).

2. PEST аналіз, як альтернативний метод діагностики інститутів.

3. Інституційний формат аналізу інституційних викривлень в поведінці публічних інститутів.

Реформи як основний метод проектування інститутів. Економічна політика як результат визначення «профілю» інститутів. Державна політика і концепція «другого найкращого».

Література: 1, 2, 8, 9, 11.

6. Самостійна робота

Самостійна робота сприяє узагальненню та поглибленню знань, отриманих студентами під час вивчення навчальної дисципліни «Інституціональна економіка II». При цьому студенти отримують навички відбору необхідних наукових джерел та матеріалів, їх аналізу, самостійного опрацювання, подальшого творчого використання отриманих знань.

Самостійна робота складається з 2-х етапів. Виконання кожного етапу передбачає проведення аналізу, формулювання висновків та, у підсумку, презентацію результатів на практичному занятті:

Етап 1. Провести аналіз проявів інституціональної корупції та розглянути концепцію вимоги ренти в системі управління державною власністю в Україні. Обґрунтувати методи, які були використані, та зробити висновки.

Кількість варіантів відповідає кількості студентів у академічній групі.

Етап 2. Здійснити аналіз «інституційних пасток» на прикладі України. Обґрунтувати використані методи та зробити висновки.

Кількість варіантів відповідає кількості студентів у академічній групі.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Результати за кожним етапом самостійної роботи оцінюються відповідно до шкали оцінювання:

Критерії оцінки	Шкала оцінювання
Завдання виконано в повному обсязі з відповідною презентацією результатів	90-100
Завдання виконано, але є незначні помилки, з відповідною презентацією	85-89
Завдання виконано, однак під час виконання використана обмежена кількість методів дослідження, презентація загалом відображає результати виконаної роботи	75-84
Завдання виконано, наявність кількох суттєвих помилок, презентація поверхнево відображає аспекти досліджуваної проблеми	65-74
Завдання виконано, відсутня презентація	60-64
Завдання виконано, некоректне використання емпіричного матеріалу, відсутність презентації	35-59
Завдання не виконано, немає презентації результатів	1-34

Оцінка за самостійну роботу виставляється як середнє арифметичне за результатами перевірки змісту кожного етапу та обов'язкового представлення результатів самостійної роботи в усній формі з використанням презентації.

7. Тренінг з дисципліни

Організація тренінгу* з дисципліни «Інституціональна економіка II» передбачає необхідність поділу студентів академічної групи на 2 підгрупи з метою виконання колективної роботи за такими напрямками:

№ з/п	Тематика
1.	Проаналізувати інституціональні викривлення в поведінці публічних інститутів
2.	Проаналізувати якість інституціональних змін в Україні впродовж останніх п'яти років на основі низки індексів: індексу ведення бізнесу, індексу економічної свободи, індексу відкритості бюджету, індексу ефективності економічної політики, індексу конкурентоспроможності уряду. (http://www.doingbusiness.org , http://www.heritage.org , http://internationalbudget.org , http://imf.org , http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/ http://www.economypolitics.com/p/economic-efficiency-index.html)

* Результатом тренінгу є написання аналітичної записки.

Результати тренінгу оцінюються відповідно до нижченаведеної шкали:

Критерії оцінки	Шкала оцінювання
Завдання виконано в повному обсязі з представленням аналітичної записки	90-100
Завдання виконано, але є незначні помилки, з представленням аналітичної записки	85-89
Завдання виконано, але в ньому наявні незначні помилки, аналітична записка оформлена не належним чином	75-84
Завдання виконано, наявність кількох суттєвих помилок, аналітична записка поверхнево відображає зміст виконаних завдань	65-74
Завдання виконано, багато суттєвих помилок, аналітична записка поверхнево відображає зміст виконаних завдань	60-64
Аналітична записка виконана на рівні описового, здебільшого теоретичного висвітлення проблеми	35-59
Завдання не виконано, немає аналітичної записки	1-34

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Інституціональна економіка II» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- реферативні виступи;
- дискусійне обговорення проблемних питань на практичних заняттях;
- письмова контрольна робота за змістовим модулем 1;
- аналітичні записки (за результатами тренінгу);
- презентації результатів виконаних самостійно завдань та досліджень на практичних заняттях;
- екзамен.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Політика оцінювання:

- Політика щодо дедайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольної роботи (в т.ч. із використанням мобільних девайсів) заборонено.

- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Інституціональна економіка II» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять, кожен студент оцінюється не рідше як раз на два заняття за нижченаведеною шкалою оцінювання	Письмова робота за темами 1-6 включає: 1 теоретичне питання (макс. 80 балів) і 5 тестів, правильна відповідь на кожен з яких оцінюється у 4 бали, (всього 20 балів)	Оцінюється за шкалою, відображеною у п. 7 даної робочої програми	Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання кожного етапу самостійної роботи	Два теоретичних питання макс. 50 балів за кожне (максимальна оцінка 100 балів)

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор Epson EB-505 (1 шт.), рік виготовлення 2018, рік ведення в експлуатацію 2019. Ремонт не потребує. Екран проекційний BRYAN 2:1,5 (1 шт.) Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students. Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox).	1-6

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи. / Пер. з англ. Г. Шпак. К. : Наш формат. 2022. 520 с.
2. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Чому нації занепадають. Походження влади, багатства та бідності / Пер. з англ. О. Дем'янчук. К. : Наш формат. 2022. 440 с.
3. Даймонд Дж. Колапс. Чому одні суспільства занепадають, а інші успішно розвиваються? / Пер. з англ. В. Горбатько. К. : КМ-Букс. 2021. 688 с.
4. Джонсон Ч. Японське економічне диво. Як професійна влада та бізнес збудували провідну економіку світу / Пер. з англ. Р. Ключко. К. : Наш формат. 2022. 456 с.
5. Коен Ст., Делонг Б. Американське економічне диво і Александер Гамільтон. К. : Наш формат. 2023. 192 с.
6. Пустовійт Р., Куклін О. Вплив інституціональних факторів і ризиків політичної нестабільності на економіку держави. *Економіка України*. 2020. № 2. С. 24-42.

7. Пустовійт Р., Куклін О., Криворучко М. Інституційний підхід до аналізу клептократичної економіки в контексті євроінтеграції. *Балтійський журнал економічних досліджень*. 2019. Т.5 (№4). С. 203-211.
8. Стадвелл Дж. Чому Азії вдалося? Успіхи і невдачі найдинамічнішого регіону світу / Пер. з англ. К. : Наш формат, 2020. 448 с.
9. Celermajer, D. (2019). Institutional Transformations. *Journal of the theoretical humanities*. Vol. 24. P. 3-21.
10. Meramveliotakis, G. (2021). The Issue of Efficiency and the Role of State in New Institutional Economics: A Critical Perspective. *New Political Economy*. Vol. 26 (Issue 1). P. 138-151.
11. Joseph Jupille, J., Caporaso, J.-A. Theories of Institutions. Cambridge University Press, New edition. 2022. 304 p.